

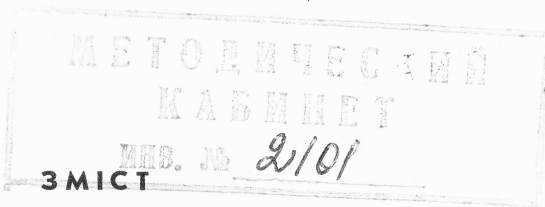
Науково-інформаційний
булетень
Головного архівного
управління при Раді
Міністрів Української РСР

АРХІВИ УКРАЇНИ

Видається з 1947 р. Виходить раз на два місяці

№ 3 (173) 1982

ТРАВЕНЬ — ЧЕРВЕНЬ

Підбиття підсумків роботи архівних установ по підготовці до відзначення 1500-річчя Києва та відкриття виставки «Історія Києва в документах» . . . 3

Статті та повідомлення

ЛОЗЕНКО Л. І. Ефективність науково-дослідної роботи архівних установ — на рівень вимог одинадцятої п'ятирічки . . . 10
БЕЗДІТНИЙ І. С. (Миколаїв) Організація соціалістичного змагання серед державних районних і міських архівів Миколаївської області . . . 16

До 60-річчя утворення Союзу РСР

ЧЕРНОВ В. М. (Дніпропетровськ), МАРТИНОВА Т. П. (Дніпропетровськ), КАПКАЛО Л. П. (Дніпропетровськ), БРІККЕР Б. Я. (Дніпропетровськ) Дружні зв'язки і співробітництво між металургійними підприємствами Придніпров'я, Уралу та Закавказзя у роки дев'ятої і десятої п'ятирічок . . . 20
МЕЛЬНИЧЕНКО В. Ю. Пропаганда ідей інтернаціонального згуртування робітничого класу, всіх трудящих газетою «Коммунист» у 1919 р. . . . 30

Архівна справа в братніх республіках СРСР

ІВАНОВ М. І. (Москва) Розвиток архівної справи в РРФСР на сучасному етапі . . 39

Обмін досвідом

ЗАХАРЕВИЧ Е. Б. (Запоріжжя), БОРИСЕНКО О. Є. (Запоріжжя) Організація роботи експертно-перевірної комісії архівного відділу Запорізького облвиконкому . . . 47
КОНОНЕНКО С. І. (Черкаси) Використання документів Держархіву Черкаської області у комуністичному вихованні учнівської молоді . . . 53
ЧЕБЕРЯК Л. В. (Слов'янськ Донецької обл.) Про роботу Слов'янського держмісархіву Донецької області . . . 55

Огляд джерел

ПОРТНОВА Л. Ю., НИКИТЕНКО О. М. Документи ЦДАКФФД УРСР про розвиток піонерського руху на Україні (до 60-річчя Всесоюзної піонерської організації ім. В. І. Леніна) 58

Шкв 11205224

МИЦИК Ю. А. (Дніпропетровськ) Джерела до вивчення історії антифеодальної та визвольної боротьби українського народу у першій половині XVIII ст. у фондах архівів та бібліотек ПНР 63

Організація роботи відомчих архівів

ШПАК І. І. Організація роботи ЦЕК Мінавтотрансу УРСР по контролю за діловодством і архівною справою у підвідомчих установах 66
ГРИНИШИН О. Г. (Львів) З досвіду організації діловодства та відбору документів на державне зберігання у відділі цін Львівського облвиконкому 68

Критика та бібліографія

КРАВЕЦЬ М. М. (Вінниця) А. В. Санцевич. Джерелознавство з історії Української РСР 1917—1941 73
ГОНЧАР Б. Н., СУРГАЙ Г. І. Стрельский В. И. Основы научно-исследовательской работы студентов 74

Інформація та хроніка

Обласні наради архівістів 76
ШТАТМАН Й. Л. (Львів) Науково-теоретичний семінар у Держархіві Львівської області 80

Редакційна колегія:

О. Г. МІТЮКОВ (головний редактор), М. М. БАЗАНОВА, Л. М. ВАСЬКО (відповідальний секретар), В. М. ВОЛКОВИНСЬКИЙ (заступник головного редактора), Л. З. ГІСЦОВА, В. О. ЗАМЛИНСЬКИЙ, О. М. КОВАЛЕНКО, В. С. КОНОВАЛОВА, В. В. КУЗЬМЕНКО, Л. І. ЛОЗЕНКО, К. Є. НОВОХАТСЬКИЙ, Г. В. ПОРТНОВ, І. С. СЛАБЕЄВ, В. І. СТРЕЛЬСЬКИЙ, В. Г. ШМЕЛЬОВ

Адреса редакції: 252601, Київ-110, МСП, Солом'янська, 24. Телефон 77-11-24.

Здано до набору 18.05.82 р. Підписано до друку 09.07.82 р. БФ 44599. Формат паперу 70×108^{1/16}. Високий друк. Умовн. друк. арк. 7. Обл.-вид. арк. 8,5. Тираж 16 700. Зам. К-59.

Журнальне виробництво РВО «Поліграфкнига». 252030. Київ, вул. Леніна, 19.

«АРХИВЫ УКРАИНЫ», № 3 (на українском языке). Научно-информационный бюллетень Главного архивного управления при Совете Министров УССР. Издаётся с 1947 г. Выходит 6 раз в год. Адрес редакции: 252601, Киев-110, ГСП, Соломенская, 24. Телефон 77-11-24. Журнальное производство РПО «Полиграфкнига», Киев, ул. Ленина, 19. Печ. листов 5. Усл. печ. листов. 7. Уч.-изд. листов 8,5.

Проведення комплексу заходів, спрямованих на подальше поліпшення науково-дослідної роботи, безумовно, створить оптимальні умови для підвищення якості і результативності наукових досліджень, що, в свою чергу, сприятиме удосконаленню діяльності установ державної архівної служби в світлі завдань, поставлених XXVI з'їздом КПРС та урядовими постановами з архівної справи.

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛІСТИЧНОГО ЗМАГАННЯ СЕРЕД ДЕРЖАВНИХ РАЙОННИХ І МІСЬКИХ АРХІВІВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Архівний відділ Миколаївського облвиконкому разом із обкомом профспілки працівників державних установ області розробив і затвердив умови соціалістичного змагання серед держрайміськархівів області на одинадцять п'ятирічку. При їх складанні враховувалися основні види і напрями роботи, передбачені соціалістичними зобов'язаннями архівних установ Української РСР, які щорічно приймає і затверджує колегія Головархіву УРСР. Згідно з положенням до 25 грудня кожного року працівники держрайміськархівів приймають соцзобов'язання на наступний рік і укладають договір на соцзмагання з одним із райміськархівів області. Архівний відділ облвиконкому, ретельно вивчивши матеріальну базу держрайміськархівів області, а також враховуючи територіальне їх розміщення, визначив учасників змагання, між якими воно буде найбільш доцільним.

Переможцями в соціалістичному змаганні згідно з положенням визначають ті районні й міські держархіви, які досягнуть кращих результатів в області у виконанні завдань П'ятирічного плану розвитку архівної справи, зокрема забезпечать належні умови зберігання документів до моменту їх передачі на державне зберігання до Держархіву Миколаївської області, достроково — до 20 грудня кожного року завершуватимуть виконання плану комплектування документами, що надходять від установ і організацій. Особлива увага приділяється прийому справ з простроченим терміном відомчого зберігання. У ході соцзмагання передбачається пошук нових, більш ефективних форм роботи держрайміськархівів з організаціями, установами і підприємствами міст і районів області в галузі впорядкування справ, складення і затвердження описів, погодження номенклатур справ усіх установ списку № 1, розробка на належному рівні інструкцій по діловодству, здійснення контролю за впровадженням нових інструкцій по діловодству. Однією з необхідних умов для перемоги в соцзмаганні серед держрайміськархівів є також активне використання їх документів у політичних, народногосподарських і соціально-культурних цілях.

Згідно з положенням архівний відділ облвиконкому і президія обкому профспілки працівників державних установ підбивають підсумки соцзмагання між райміськархівами у січні кожного року. Архіву, який зайняв за підсумками змагання перше місце в області, вручають перехідний вимпел, перехідний приз, Почесну грамоту архівного відділу облвиконкому і обкому профспілки, його заносять до Книги Пошани архівного відділу облвиконкому. Архіву, який зайняв друге місце, вручають перехідний приз та Почесну грамоту архівного відділу облвиконкому і обкому профспілки. Грамоту одержує і архів, який зайняв третє місце в соцзмаганні.

Архівний відділ облвиконкому здійснює роботу по організаційно-методичному керівництву змаганням, насамперед приділяє першочергове значення контролю за його ходом. Щороку під час комплексної перевірки роботи держрайміськархівів інспектори архівного відділу поряд з виконанням планових завдань перевіряють хід виконання соцзобов'язань. Результати перевірки оформляють спеціальним актом, один примірник якого залишається в архіві, інші відкладаються у справах архівного відділу про організацію соціалістичного змагання серед архівних установ області, а також надсилаються для інформації відповідним райвиконкомом.

Питання виконання соціалістичних зобов'язань посідають чільне місце в роботі нарад, які архівний відділ регулярно проводить із завідувачими районними і міськими архівами. Завідуючі архівами щомісяця надсилають до архівного відділу відомості про хід виконання ними планових завдань і соцзобов'язань, що дає можливість постійно контролювати хід соціалістичного змагання. Завідуючі архівами, що змагаються між собою, обмінюються візитами, діляться досвідом роботи.

Для підбиття підсумків соціалістичного змагання між держрайміськархівами області при архівному відділі створено спеціальну комісію у такому складі: голова — завідувачий відділом, члени — інспектори відділу та старший хранитель фондів держархіву області. На комісію покладено також завдання пропагувати кращі форми й методи роботи, що з'являються у процесі соціалістичного змагання; забезпечення широкого запровадження в життя досвіду передовиків. З цією метою широко використовується місцева преса; кращі завідувачі держрайархівами області виступають з повідомленнями на сторінках «Архівів України», а також діляться своїм досвідом на нарадах і семінарах архівістів області.

У 1981 р. переможцями в соціалістичному змаганні серед держрайміськархівів Миколаївщини стали Очаківський, Веселинівський і Березанський державні районні архіви*.

Соціалістичне змагання сприяло підвищенню ефективності й якості роботи архівів області, перевиконанню ними планових завдань і соціалістичних зобов'язань минулої п'ятирічки, які виконані в середньому на 101—105%. Зміцніла матеріальна база районних і міських архівів. З метою більш надійного забезпечення схоронності документів, у архівах цієї ланки перевиконано планові показники по картонуванню, перевірці наявності документів. Велика робота здійснена по уточненню списків установ, документи яких підлягають прийому на державне зберігання, а також по прийому документів від установ на державне зберігання і впорядкуванню їх протягом встановлених строків, передачі справ з держрайміськархівів до державного архіву області, проведенню експертизи цінності документів і вдосконаленню описів. Поліпшився розгляд листів і заяв громадян з питань соціально-правового характеру і використання архівних документів, керівництво відомчими архівами і організацією документів у діловодстві установ, організацій і підприємств. 1037 з 1477 обласних, міських, районних і сільських установ списку № 1 мають окремі архівосховища, 1389 відомчих архівів погодили номенклатури справ з архівними username.

* Основними досягненнями в їх роботі були перевиконання планів комплектування та експертизи цінності документів, вдосконалення описів справ, поліпшення умов зберігання документів та організація їх використання, впровадження в практику роботи установ і організацій удосконалених номенклатур справ, нових інструкцій по діловодству.

У першому році одинадцятої п'ятирічки згідно з наказами і вказівками Головархіву СРСР і Головархіву УРСР архівний відділ і завідувачі держрайміськархівами доклали багато зусиль, щоб ліквідувати заборгованість фондоутворювачів по передачі справ на державне зберігання. Характерно, що включення цього показника до соціалістичних зобов'язань, які щороку беруть держрайміськархіви області, сприяли тому, що до Березанського, Баштанського, Кривоозерського, Очаківського, Вознесенського, Доманівського, Арбузинського, Казанківського, Березнегуватського, Первомайського районних та Первомайського і Вознесенського міських державних архівів було прийнято всі справи, що раніше зберігалися в установах, організаціях і підприємствах понад строки, встановлені Положенням про ДАФ СРСР. Завершено експертизу цінності документів установ списку № 2, що надійшли у попередні роки на державне зберігання, в Березанському, Баштанському, Єланецькому, Кривоозерському, Очаківському, Вознесенському, Первомайському, Доманівському, Березнегуватському, Братському, Веселинівському, Врадіївському і Миколаївському архівах. Домоглися упорядкування документів усіх установ списку № 1 до 1978 р. Вознесенський і Очаківський держрайархіви. На державне зберігання в цілому по області документи за встановлені строки прийняті від 81,1% обласних, міських, районних і сільських установ.

Поліпшилась робота госпрозрахункових груп держрайміськархівів. За рахунок впровадження прогресивних форм і методів організації праці госпрозрахункові групи при Березанському, Баштанському, Миколаївському, Єланецькому, Жовтневому, Доманівському, Веселинівському, Березнегуватському, Братському, Вознесенському держрайміськархівах виконали виробничо-фінансові плани на 101—103%.

У 1981 р. архівний відділ і держрайміськархіви приділяли більше уваги керівництву відомчими архівами і організації документів у діловодстві установ, організацій і підприємств. Працівники архівного відділу розробили номенклатуру справ для райміськвиконкомів, селищних і сільських Рад народних депутатів та редакцій районних газет. Поліпшуються умови зберігання документів. У 1981 р. в 25 установах і організаціях виділені нові приміщення під архіви. Кількість упорядкованих і внесених до описів справ у архівах обласних, міських, районних і сільських установ, організацій і підприємств становить 131 тис. До Держархіву області і держрайміськархівів прийнято 17793 справи, що зберігалися у відомчих архівах понад встановлені строки.

Соціалістичними зобов'язаннями передбачаються щорічне проведення семінарів, нарад з працівниками відомчих архівів, членами експертних комісій, співробітниками діловодного апарату установ; організація індивідуальних та групових консультацій, інформування партійних і радянських організацій про роботу відомчих архівів. У 1981 р. відбулося 24 обласні, міські й районні семінари й наради, було організовано більше 3000 консультацій, підготовлено 25 довідок, доповідних записок, актів для обласної, районних, міських Рад народних депутатів. За ініціативою архівних установ виконкоми місцевих Рад прийнято 27 рішень і розпоряджень по поліпшенню архівної справи і діловодства в області.

Архівний відділ облвиконкому розробив також умови огляду «Кращий відомчий архів», що сприяє поліпшенню організації упорядкування документів силами установ. Щорічно архівний відділ підбиває підсумки цього огляду, визначає переможців, нагороджує їх грамотами, заносить до Книги пошани архівістів Миколаївщини, виносить подяки. Тільки за 1981 р. визнано переможцями в обласному огляді

26 відомчих архівів обласних, районних і сільських установ, організацій і підприємств.

Важливим імпульсом для дальшого піднесення архівної справи в області, безумовно, буде організація соцзмагання між архівістами Миколаївщини і Херсонщини.

Готуючись до 60-річчя утворення СРСР та підтримуючи схвалену колегією Головархіву УРСР ініціативу колективів ЦДАЖР УРСР, ЦДІА УРСР у м. Києві, ЦДАКФФД УРСР, архівних установ Кримської, Чернігівської областей та Державного архіву м. Києва розгорнути соціалістичне змагання за гідну зустріч знаменних дат у житті нашої країни, архівний відділ Миколаївського облвиконкому і Держархів Миколаївської області прийняли підвищені соцзобов'язання до ювілею. Вони сприятимуть поліпшенню умов зберігання документів, поповненню джерельної бази ДАФ СРСР новими яскравими свідченнями нашого радянського сьогодення, їх широкому використанню в інтересах комуністичного будівництва.

І. С. БЕЗДІТНИЙ,
завідуючий архівним відділом
Миколаївського облвиконкому

ДО 1500-РІЧЧЯ КИЄВА

Урочисте відкриття обеліску міста-героя на площі Перемоги у м. Києві, 8 травня 1982 р.